

שואל ומשיב

שאלה: מדוע נוהגים לקרוא מגילת רות בחג השבועות? מתי לקרוא?

תשובה: אחד הסיבות לקריאת מגילת רות בחג השבועות הוא עפ"י המובא בילקוט שמעוני רות רמו תקצ"ו: "נמצאתי ללא בקשוני - זו רות המואביה שלא יצאת מן העולם עד שראתה שלמה...ומה ענין רות אצל עצרת שנקראת בעצרת בזמן מתן תורה, ללמדך שלא נתנה תורה אלא על ידי יסורין ועוני וכן הוא אומר היתך ישבו בה תבין כמובתך לעני אלוקים" וברמזו תקצ"ו מובא: "אמרה תורה לפני הקב"ה רבש"ע תן חלקי בשבט של עוני שאם עשירים עוסקים בי יהיו מתגאים אבל כשהם עניים הם מתעסקים בי והם יודעים שהם רעבים ושפלים שנאמר נתן הסכל במרומים רבים ועשירים בשפל ישבו, ודברי המשנה במסכת אבות פרק ד' ט' "כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר..." נתקיימו ברות שלא נסתלקה מהעולם עד שראתה את צאצאיה דוד ושלמה, וישיבים על כסא מלכות ישראל.

סיבה נוספת עפ"י ספר "אבודרהם", שבמעמד הר סיני קיבלו כל ישראל את התורה ובכך נתגיירו, ורות המשיכה את מעמד הר סיני ונתגיירה. ועוד כתב בספר ברכי יוסף כסימן תצ"ד והיא מפני שבחג השבועות נפטר דוד המלך ע"ה, ומגילת רות עוסקת בייחוסו. וכן עפ"י מדרש רות רבה פרק ב': "מגילה זו אין בה לא מומאה ולא מהרה ולא איסור ולא היתר, ולמה נכתבה? ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים". וזה עיקר עניינה של התורה, וכמובא במסכת סוטה יד. "תורה, תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים...", ואמר רבי עקיבא בספרא פרשת קדושים: "ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה. יש מהאשכנזים שנוהגים לקרוא את רות מתוך מגילת קלף ולברך על קריאתה 'על מקרא מגילה' ושהחיינו, וכן נוהגים תלמידי הגר"א. ומנהג רוב האשכנזים וכל הספרדים שלא לברך על קריאתה, ואין מקפידים לקרוא ממגילת קלף. נהגו באשכנז לקרוא את מגילת רות בתפילת שחרית לפני קריאת התורה. יש מלומדי התורה כל הלילה, שקוראים את רות לפני תפילת שחרית, או לאחר תפילת המנחה, כדי שיוכלו להתרכז יותר בשמיעתה. מנהג ספרדים ותימנים לקרוא את רות סמוך למנחה, אפילו שקראוה בליל שבועות.

מפני הפרשה - רעיון

מים אש ומדבר

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני" - כתוב במדרש רבה, בשלשה דברים נתנה התורה, כמים באש ובמדבר... במדבר שנאמר "במדבר סיני". מסביר ה"כתב סופר" שהרצפה להשיג תורה, צריך שיהיו בו תכונות דומות לשלושת הדברים. **מים** - יורדים ממקום גבוה, למקום נמוך, כך דברי תורה יורדים ממי שדעתו גבוהה, והולכים אל מי שדעתו שפלה. לכן נתן הקב"ה את התורה על הר סיני שהוא נמוך וקטן, להבהיר לנו שהתורה מתקיימת כמי שהוא שפל ועניו. בעל גאוה מתבייש לשאול דבר שלא מבין, שמוא יולולו בו ולכן לא יודע תורה. ואילו העניו שאול אפילו יודע שיווללו בו, ונאמר באבות "ולא הביישן למד".

באש - שנאמר "כי נר מצוה ותורה אור". התורה היא אור שמאירה לאדם את הדרך ללכת בה, כל אחד צריך לנהוג בדרך חייו לפי ההוראות שמראה לו התורה, לזה ניתנה באש שמאירה לנו את הדרך. לכן אנו אומרים בברכת התורה "אשר נתן לנו תורת אמת", לכאורה צריך להבין ברכה זו וכי ה"ו הקב"ה יתן תורה שאיננה אמת. אלא הפירוש הוא שהתורה היא אמת לכל אחד ואחד, ואותה תורה שלמד משה רבינו והתנאים והאמוראים, אותה תורה למדו הגר"א והחפ"ז חיים. ההנהגה שכתובה בה מתאימה ואמיתית לכל אחד לכן בעניינים רוחניים וגשמיים של האדם, צריך לנהוג לפי דרך של התורה. **במדבר** - לפי שהתורה נמצאת אצל אלו שהם כדור המדבר, שהיו זנונים רק מהמן ולא היה להם יותר מכדי צורכם, בלי מותרות, כמו שאמרו חז"ל "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן". וכך לימדו אותנו חז"ל במסכת אבות "כך היא דרכה של תורה פת במלה תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וכו'". רק המסתפק במועט וזכה ללמוד, ולא מי שמבקש מותרות.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

- אידה דינה וטורי בת כיריה ע"ה אורנה בת מרים ורהמים פריגל ע"ה
- סולמנה בת לאה כהן ע"ה לאה בת אסתר ז"ל אסתר בת מרים כהן ע"ה
- שרה בת מלכה הנימוב ז"ל מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה
- ג'ורגי בת מסעודה ז"ל הניה נחמה בת הרב אברהם שפירא ליברמן ז"ל

מפני הפרשה - מאמר

"באין חזון, ייפרע עמ!"

הנביא ירמיהו אומר: "מי האיש החכם ויבן את זאת, ואשר דיבר פי ה' אליו, ויגידה: על מה אבדה הארץ?... ויאמר ה': על עזבם את תורתני...!". וביארו חכמים במסכת נדרים: דבר זה נשאל לחכמים - ולא פירשוהו, לנביאים - ולא פירשוהו. עד שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר: "ויאמר ה', על עזבם את תורתני...". - שלא ברכו תורה בתחילה. פירש רש"י: כשהיו עוסקים בתורה לא היו מברכים לפניה, וכיון שלא בירכו גילו דעתם שאינה מתנה השוכה להם. דבר זה מעורר תמיה גדולה, שהרי פרק זה פותח בעבירות החמורות שעשו ישראל באותה תקופה: "כי כולם מנאפים, עצרת בוגדים - מרעה אל ראה יצאו...". ומקראות מפורשים יש שמקדש ראשון, מפני מה הרב? מפני שלושה דברים שהיו בו, עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים" - כיצד יובן שדבר זה נשאל לחכמים, ולא פירשוהו? ועוד שהחמאים מניחים באותו פרק עצמו, באותה נבואה. מדוע איש לא ידע, ונצרכו לתשובתו של הקב"ה? והשאלה הנוקבת יותר: במקום שהבורא יתברך יזכיר את החמאים הכבדים, הנוראים, הנ"ל, מזכיר הוא את הקל שבקלות. הימנעות ממצוות עשה. כשידוע שהימנעות מקיום מצווה, תשובתה היא הקלה ביותר. ומכל העונות מוזכר רק העוון של הימנעות ממצוות ברכת התורה!

כשנתבונן בדבר נבין, שהשאלה היא עמוקה הרבה יותר, ורק הקב"ה יכול לענות עליה. כך שאל ירמיהו הנביא: נכון שהמצב הדרדר והגיע לנקודת שפל המורה נכון שהעם נגוע בנוראות שבעוונות - אבל כיצד ארע הדבר? הרי: "אנוכי נמעתך שורק, כולו זרע אמת" - "ואיך נהפכת לי סורי הגפן נכריה?". כלומר הרי עם ישראל הוא עם כה קדוש ונשגב, עם ה' במלוא מובן המילה, כמה שנים עברו מאז שבדקו מדין ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ! אם כן מה קרה, כיצד ארעה ההידרדרות המהירה, המרסקת!?

על כך לא הייתה לא לחכמים, לא לנביאים, הכל עמדו תוהים. עד שבא הקב"ה, הוקר כליות ולב, וגילה את הרז: על שלא ברכו בתורה תחילה. כלומר גם אם למדו אותה, ושמרו את מצוותיה, לא הייתה בעיניהם מתנה חשובה! היה עיוות של סולם הערכים, הפכו את סדר הקדימויות. במקום להכיר בכך שענייני העולם הזה הם כפרוודור לענייני העולם הבא, לקנייני הנצח שהם המרקלין והעיקר. כלומר נכון שיש לעבוד ולהרוויח, יש להרוש ולקצור, אבל לא זה העיקר ולא זו התכלית. התכלית והעיקר היא ההתעלות, הרוחניות, קניית השלימות האישית והציבורית. במקום להכיר בכך "הפכו את היוצרות". הפכו את הנהגות לעיקר: את האושר למודד ההצלחה, את הרכוש למודד האושר, שמו את המעמד והנכסים לראש מעייניהם. נכון אין זו עבירה, אבל זה פתח לאיבוד ערכי החברה, כי "באין חזון - ייפרע עמ!".

זה המסר שבצווי: "סביב לאוהל מועד יחנו" בני ישראל, ובמעגל הפנימי: "והלויים יחנו סביב למשכן העדות". כלומר שאוהל מועד, השראת השכינה ועבודת ה', יהיו נקודת המרכז בחיי העם בכלל, ובחיי כל אחד בפרט. נראה שזו כוונת חז"ל: "ארץ ישראל נתונה באמצע העולם וביאר המהר"ל שאין הכוונה גיאוגרפית, אלא לנקודת המרכז ולקוטב המהותי, וירושלים באמצע ארץ ישראל, ובית המקדש באמצע ירושלים, וההיכל באמצע בית המקדש, וארון הברית באמצע ההיכל".

בין אדם לחבירו

כשלאדם אין יכולת לקיים את מצוות התוכחה, הוא בכל זאת חייב להימנע מההטא שבשמיעת לשון הרע. אם אינו יכול לעזוב את המקום, לפחות יעשה כמיטב יכולתו להתעלם מהנאמר ויפגין בארשת פניו את זעמו על כך. ובדאי שלא יראה שום סימן כאילו הוא נהנה מן הדברים.

על האדם לדעת שהוא חייב להרגיל עצמו להגן על ערכיו, לדאוג יותר לאמת מאשר לנאוותו האישית. בסופו של דבר יגלה שככל שהשש פחות מהמלעיגים, כן גדלה הערכתו והעצמיות ומעמדו יעלה בעיני האחרים.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

- רהמים בן שוקרולה דרשן ע"ה רחמים בן ורדה לבית נחום ז"ל
- אלכסנדר בן דוד (וייס) ע"ה יהושע בן אלים בן נעים ז"ל
- ר' ברוך בן אימו ביטון ע"ה אברהם בן מאיר תפילין הכהן ז"ל
- יוסף אבישב בן מיכל אסתר עמיחי ע"ה

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 19:21
יציאת השבת: 20:21
זמן רבנו תם: 20:58

קול ששון

פרסומים תורניים
 בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
 ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

שבת קודש
פרשת במדבר
 שבת מברכין - שבת ירושלים
 אבות פרק ה'
מפטירים
 "והיה מספר בני ישראל"
 (חושע ב' א')

מהלכות חג השבועות עפ"י פסיקת מרן בשו"ע שלט' ופוסקים אחרונים

ד. מכיוון שכחלק ממצוות עונג שבת רבים נוהגים לישון ביום שבת, מותר לישון בשבת גם כדי להיות ערים ללימוד תורה כליל שבועות אבל אין לומר בפירוש בשבת שהוא הולך לישון כדי להיות עירני כליל שבועות בעת לימוד התורה. (כנהוג ללמוד תורה כל הלילה).
ה. היות והדלקת נרות יום טוב והדלקת אש בכלל כגון לצורך בישול וכדומה אסורה ביום טוב, ומותרת רק על ידי העברת אש מאש קיימת מותרת, יש להכין ביום שישי לפני כניסת השבת נר שמן או נר נשמה שמחויק לפחות ארבעים ושמונה שעות, כדי שיהיה ניתן להדליק ממנו את נרות יום טוב ולהדליק את מבקע' הגז לרוצים לבשל בהג.
ו. הנוהגים להדליק נר נשמה בהג לע"נ קרוביהם, יכולים להדליקו ביום טוב על ידי העברת אש. ופשוט שנר נשמה זה שהודלק לעילוי נשמה יכול לשמש להעברת אש לצורכי בישול וכדומה בהג.

תפילת מנחה וסעודה שלישית בשבת

א. את הסעודה השלישית נוהגים רבים לאכול בשבת, בשעה הקרובה לשקיעת החמה. אולם, כדי שכל אדם יאכל את סעודת ליל ההג בתאבון, יש להימנע בשבת זו מקביעת סעודה שלישית אהרי תשע וחצי שעות מתחילת היום (השנה בערך שעה 16:15) ולכן הנכון הוא להקדים בשבת זו את תפילת מנחה לזמן "מנחה גדולה" (השנה, בשעה 13:15), זאת מפני שלכתחילה יש לאכול סעודה שלישית לאחר תפילת מנחה.
ב. לפני הסעודה השלישית ולצורך הסעודה, מותר לשמוף את כל הכלים משתי הסעודות הקודמות, אפילו אם יש כוונה להשתמש בחלקם להג.

קידוש והבדלה

א. מתחילים את תפילת ערבית של ליל שבועות רק לאחר "צאת הכוכבים", (השנה בשעה 20:11). לילה זה הוא גם מוצאי שבת ויש להבדיל על הכוס מקדושת שבת לקדושת יו"ט. לכן, בנוסח הקידוש של ליל ההג מופיעות גם ברכות "הבדלה" בנוסח: "המבדיל בין קודש לקודש", ובסדר המכונה יקנה"ז - ראשי תיבות של, ברכות: יין, קידוש, נר, הבדלה וזמן (שהחיינו).
ב. בעניין נר ההבדלה, האפשרות הממולצת ביותר היא, לקחת את אחד מהנרות שהודלקו לצורך ההג אל השולחן לצורך ברכת הנר (מאורי האש) של הבדלה, ולברך עליו, ואין צורך לקרב אותו אל נרות אחרים, או לקרב אליו גפרור משום שאין חובה לברך "מאורי האש" דווקא על נר של אבוקה, ואחר כך להחזיר את הנר למקומו. ומי שרוצה לברך דווקא על נר של אבוקה, יקרב את הנר גפרור, אולם יש להזהר אחרי הברכה לא לכבות את הנר, אלא להניחו במקום בטוח שיכבה מעצמו.

פינת העורך

על הפסוק "איש על דגלו באותות לבית אבתם" (פרק ב' ב') כתב השפת אמת, שכל אדם מישאל צריך להשתדל ללכת לפי הקו שהתוו לנו אבותינו. אף שלא יתכן להידמות לגמרי אליהם, הרי לכל הפחות יש לשאוף שלמעשינו יהיה מוגע עם מעשי האבות - "מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי" - וכל כל פנים יהיו דרכינו מותאמים לקו שהם התוו לנו - "באותות לבית אבתם..."

הקדמה

בששה בסיוון חל יום חג השבועות, לאחר ימי ספירת העומר שנמשכו ארבעים ותשע ימים, שהם שבועה שבועות, ולכן חג זה נקרא "חג השבועות" ואמרו חז"ל: למה תלה הכתוב יום חג השבועות בספירה, ולא ככל שאר המועדות הנקבעים לפי תאריך, לפי שכאשר נתבשרו ישראל על יציאת מצרים, נרמז להם שיקבלו את התורה לאחר המישים יום, שנאמר "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה", נ' יתרה הרומזת כי לאחר נ' ימים יצאתם ממצרים, יקבלו את התורה על הר חורב. ומרוב חיבה וכמיהה לקבלת התורה היו מונים בני ישראל את הימים עד לקבלת התורה, ועלתה חיבתן לתורה לפני הקב"ה, ולכן נקבעה ספירה זו לדורות. לגבי קדושת ימים טובים כתוב בתורה (שמות יב' טו) "כל מלאכה לא יעשה בהם, אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם", והמעם לכך שצוותה התורה על שבתון בימים טובים, בכדי שיוכרו ישראל הנסים הגדולים שעשה להם ה' יתברך ולאבותיהם, ויודיעו לזרעם אהריהם, ואילו היו מותרים בעשיית מלאכה היה כל אחד פונה לעסקיו, וכבוד הרגל ושמהת ההג היו נשכחים מעם ישראל, ועל ידי השבתון יהיו פונים להתקבץ בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לשמוע דברי תורה, ובהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, ילמדו לקח דעת ותבונה, מפי גדולי ישראל בהלכות ובאגדות. אמרו חז"ל: משה תיקן להם לישראל שיהיו דורשים בהלכות פסח בפסח ובהלכות עצרת בעצרת, והלכות חג בהג, שנאמר: "וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל". כמו כן אמרו חז"ל: לא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל, אלא כדי לעסוק בהם בדברי תורה, וכתב בספר החינוך, שלכן נצטוונו, בהם על שבתון מוחלט, זולת אוכל נפש. וכן שנו חז"ל: "אין בין יום טוב לשבת, אלא אוכל נפש בלבד". על כן יש לחלק את שעות היום של ההג כך שכמחציתם יהיו בבית הכנסת ובית המדרש, ומחציתם לאכילה ושתיה ולשמהת ההג.

השנה יחול חג שבועות ביום ראשון, והיות ושכמו שאסרו חז"ל להכין משבת ליום חול, כך אסרו גם להכין משבת ליום טוב, להלן מספר הלכות בעניין זה.

איסור הכנה משבת ליום טוב

א. אסור לעשות הכנות משבת ליום טוב, ובשונה משבת שלאחר יום טוב, שמועיל להכין מיום טוב לשבת על ידי הכנת עירוב תבשילין, ביום טוב שאחרי שבת אין פתרון כמו - "עירוב תבשילין".
ב. רק אחרי צאת שבת, כלומר אחרי צאת הכוכבים (השנה, בשעה 20:11) מותר לעשות מלאכות המותרות להג לצורך ההג כגון בישול והימום אוכל ושאר צרכי הסעודה.
ג. איסור הכנה משבת ליום טוב אינו רק על מלאכות האסורות בשבת אלא גם על הכנות אחרות, כגון עריכת השולחן בשבת לסעודת ערב יום טוב או לשים אוכל על הפלטה בשבת עבור סעודת יום טוב. אולם פעולות שאין בהם משנות דבר בגוף ההפץ, ואינן כרוכות במירחה רבה, אינן כלולות באיסור הכנה משבת ליום טוב, לכן מותר להוציא בשבת מאכלים מהמקפיא להפשירם, כדי לקצר את הזמן הנדרש לבישולם ביום טוב.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לעזרא יהודה ומיכל לרר הי"ו לרגל נישואיהם. להם ולמשפחותיהם משפחת לרר הי"ו ומשפחת לוזון הי"ו.
 יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיוכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לאברהם שלמה ואביגיל אופנבכר הי"ו לרגל נישואיהם. להם ולמשפחותיהם משפחת אופנבכר הי"ו ומשפחת דה יונג הי"ו.
 יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיוכו להקים בית לתפארת ישראל, מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

'פסקי תשובות'

בספר פסקי תשובות סימן קמ"ז - ה' כתב שנחלקו גדולי הדור האחרונים, אם מותר בזמן שקוראים בספרה התורה השני, להניח את ספר התורה הראשון על גבי מיתקן מיוחד לזה. ומדבריו עולה, שאמנם עדיף לתת לאדם להחזיקו, אבל מותר לתת אותו במתקן, אם המתקן יציב.

"...ונחלקו שני גדולי הדור אם נכון המנהג שנוהגים בכמה מקומות שמכניסים מתקן מיוחד בדמות כסא עם שני נקבים ומניחים עליו הס"ת ע"י שתוחבים שם העצי חיים, ומהודק בשלשלת לגב הכסא, ולמעשה כבר מצינו לגדולי הדורות הקודמים שנהגו בבית מדרשם כן, ולכן נוהגים כן יש על מי שיסמוכו, ובפרט אם יש צורך בזה כגון בציבור של אנשים באים בימים וקשה להם להחזיק הס"ת כל הקריאה. אמנם יזהרו מאד שלא יהיה חשש של נפילה, דהיינו שיהיה המיתקן יציב וחזק ויהיה הס"ת קשור ומהודק היטב בשלשלת, ויהיה קצת באלכסון כמנהג ישראל להניח הס"ת דרך מדרון, ולא יהיה המיתקן הזה אחורי העולים לתורה אלא משוך מעט לצדדים.

בסימן זה לא ציין מרן את המנהג לומר חצי קדיש אחרי הקריאה בתורה, אך ציין מנהג זה בהלכות קריאת התורה בשבת ויו"ט בסימן רפ"ב. בספר פסקי תשובות בסימן קמ"ז אות ט' הרחיב בעניין זה, וכתב את המקור והטעם לאמירת 'חצי קדיש' אחר הקריאה, את מנהג הספרדים ואת מנהג האשכנזים לגבי אמירת חצי הקדיש וכן התייחס לעניין אמירתו לאבל וליתום בשנת האבלות וביום פקודת השנה (יאר צייט).

"...וטעם הדבר כי עיקר אמירת קדיש נתקן ע"י רבנן סבוראי כדי להפסיק בין קריאת התורה לקריאת המפטיר, ובשני וחמישי שאין מפטיר לא היה התקנה לומר קדיש, ותיקנוהו בדורות המאוחרים יותר, והיינו בזמן הגאונים, והטור בהלכתא דידן (בסימן קמ"ט) הזכיר עניין אמירת קדיש גם בשני וחמישי, וכן נוהגים היום בכל המקומות. וטעם שהתקינו הגאונים אמירת קדיש לאחר כל קריאה, משום שאין לך קריאת פסוקים שאין מקדישים את שם השי"ת אחריהם, ומנהג הספרדים עפ"י הבית יוסף (ס"ל רפ"ב) שביום שמוציאין שני ספרי תורה (דהיינו שקריאת המפטיר הוא דבר חדש ולא חזרה על פסוקי פרשת השבוע) חוזרים ואומרים שוב קדיש אחרי קריאת המפטיר לפני ברכת ההפטרה, וביום שמוציאים שלושה ספרי תורה (ר"ח טבת ואדר ניסן שחלים בשבת) אומרים קדיש ראשון אחרי קריאת השביעי בספר תורה השני, ושוב אומרים קדיש אחרי קריאת השלישי.

וכאמור, זהו מנהג הספרדים, אבל האשכנזים אין אומרים שוב קדיש לאחר קריאת המפטיר בכל עניין.

וחצי קדיש זה שייך לבעל קורא, אלא שנוהגים לכבדו לאבל תוך י"א חודש או לבעל יא"צ אם עלה באחרונה, ויש שחייבו תמיד את אמירת קדיש זה לאבל וזוהרו שלא יאמרנה מי שיש לו אב ואם כי לדעתם קדיש זה שייך לאבלים, אך מנהג העולם כסברא ראשונה.

בהמשך התייחס למנהג להניח ספר התורה הראשון על הבימה באמירת קדיש, וכתב שביום שקוראים בשני ספרי תורה ואין הפטרה, יש מנהגים שונים לגבי הנהגת ספר התורה הראשון על התיבה באמירת הקדיש.

"...הוא הדין ביום שמוציאין שני ספרי תורה וליכא מפטיר, כר"ח טבת וחול המועד פסח, שאומרים קדיש אחרי קריאת הרביעי בס"ת השני, אין להניח הספר תורה הראשון על הבימה, וכן המנהג הפשוט. אמנם יש קהילות הנוהגים כשיש ג' ספרי תורה להניח גם הראשונה על הבימה בעת אמירת הקדיש, ולמנהגם הוא הדין בר"ח טבת וחול"מ פסח יניחו הספר תורה הראשון על הבימה בעת אמירת הקדיש".

גלילת ספר התורה בשמוצאים שני ספרי תורה הלכות קטנות

בהלכות קטנות למרדכי על מסכת מנחות השייכות לרמזו תתקסט' כתב שאין להגביה את ספר התורה השני לפני שגמרו לגלול את ספר התורה הראשון. (הלכה זו היא למנהג האשכנזים באופן הגבהת ספר התורה)

"מהר"ם כשהיה מגביה הספר תורה היה מראה הכתיבה לעם והכי איתמר במסכת סופרים וספר תורה שניה לא היה פותח עד שגוללן הראשונה וכן לא היה מסיר המפה עד שגללו הראשונה".

שו"ת כנסת הגדולה

בשו"ת כנסת הגדולה סימן ג' הדגיש שהכוונה היא, שאין אפילו לפתוח את ספר התורה השני, לפני סוף גלילת ספר התורה הראשון.

"...והכלבו בהלכות קריאת התורה במועדים פירוש יותר זה לשונו: וכתב הרב מאיר (מרוטנבורג) נ"ע כשנותנין השני לחזן לקרוא אינו רשאי לפתחו ולהסיר ממנו המפה עד שיגללו הראשון במפה..."

פסיקה להלכה בשו"ע

וכן פסק מרן להלכה בשו"ע בסימן קמ"ז עיף ה' והרמ"א כתב בהגה, שאין לסלק את ספר התורה הראשון, אלא אחרי שכבר הניחו את ספר התורה השני על התיבה (השולחן).

"ביום שיש בו שני ספרי תורה, לא יפתחו השני ולא יסירו המפה, עד שיגללו הראשון. הגה: ואין מסלקין הראשונה עד שכבר הניחו השניה על השלחן, שלא יסחו דעתן מן המצות; ומוציאין שני הספרים כאחת, ותופסין בשניה עד אחר שקראו בראשונה. (אור זרוע בשם הירושלמי)".

'משנה ברורה'

במשנה ברורה ס"ק כ"ד כתב שהטעם לכך שאין פותחים את ספר התורה השני לפני שגמרו לגלול את הראשון הוא מפני שאין עושים מצוות ה' חבילות חבילות. ובס"ק כח' כתב שלגבי הוצאת שני ספרי תורה יחד אין בזה משום עשיית מצוות ה' חבילות חבילות.

בס"ק כז' כתב פירט מנהגים נוספים לגבי יום בו מוצאים שני ספרי תורה, והרחיב בעניין כיצד יש לנהוג בימים בהם מוציאים שלושה ספרי תורה.

"לא יפתחו השניה וכו' - שאין עושין מצות חבילות חבילות: שלא יסחו - ומניחין השניה על השולחן קודם הקדיש כדי שיאמרו הקדיש על שתיהן ואח"כ מגביהין הראשונה וגוללין אותה ואחר גלילתה במפה פותחין השניה כמו שכתב המחבר. וביום שיש שלושה ספרי תורה כגון ראש חודש טבת שחל בשבת וכהאי גוונא, אזי אחר שגמרו בראשונה מניחין השניה ואין אומרים קדיש רק מגביה הראשונה וגוללין וכו' וכנ"ל ואחר גמר קריאת השניה מניחין השלישית אצלה שהיא לצורך מפטיר ואינו צריך להניח הראשונה רק אומר חצי קדיש על שני ספרי תורה אלו ומגביה השניה ופושטין השלישית וקורין לעולה למפטיר (שערי אפרים וש"א): ומוציאין שני הספרים כאחת - סבירא ליה דאין בזה משום מצות חבילות ע"י הוצאה בלחוד:

בס"ק כט' כתב המשנה ברורה שבזמן שקוראים בספר התורה השני, לא ראוי למסור את ספר התורה הראשון לילד קטן, וכן כתב שהאזהרה בספר התורה לא יעמוד מאחורי הקורא בתורה בספר השני אל מציודו.

"ותופסין השניה - דהיינו שמוסרין הספר למי שהוא שם על הבימה להחזיקו עד שיגיע זמן קריאת המפטיר ולא טוב הדבר שנוהגין באיזה מקומות למסרו לנער קטן אלא עכ"פ יש למסרה לבן דעת. גם יזהר האוחז הספר להתרחק קצת מן הצד כדי שלא יחזיק הספר אחורי הקוראים בתורה".

קול ששון

המסכה

פרשת חזקוני

מציאת פתרון לריבוי הכבודות ביחס ללווים

ענה לו הקב"ה - כל בכור שלא יהיה לוי שיעבוד במקומו, יעביר את קדושת הכבוד שבו לחמישה שקלים בשקל הקודש ואלה ינתנו לכהן. חשב משה רבנו לעצמו, איך אדע איזה בכור צריך לפדות את עצמו בחמישה שקלים ואיזה יוחלף על ידי לוי? מה עשה לקח פתקים כמספר הכבודות שהיו באותו זמן, על חלק מהם כמספר הלווים שהיו באותו זמן, כתב - "לוי" ועל היתר כתב - "חמישה שקלים". את הפתקים הכניס לקופסא, וכל בכור לקח פתק מתוך הקופסא. מי שהוציא פתק שעליו כתוב "לוי" ידע שיש לוי שיחליפו ויעבוד במקומו במשכן, ומי שבפתק שלו היה כתוב "חמישה שקלים" היה חייב לתת חמישה שקלים דמי פדיון שנתנו לאהרון ובניו הכהנים.

מאז, כל תינוק שנולד בכור לאמו, צריכים הוריו לפדותו בשווי חמישה שקלים בשקל הקודש. שקלים אלו ניתנים לכהן. מצוה זו של פדיון הבן הכבוד, היא מצווה, שלא כל אדם זוכה לקיים אותה ולכן מי שזוכה לקיים מצווה זו, שמח מאוד וכיום הפדיון עורך לכבוד זה סעודת מצווה גדולה.

הקב"ה חוזר ומונה את ישראל

בשבת זו אנו מתחילים את חומש במדבר המכונה גם "ספר הפקודים". אחבה רבה אוהב הקב"ה את עמו ישראל ועל כן הוא מונה אותם, וחוזר ומונה אותם. ישראל נמנו כשיצאו ממצרים, כדי שידעו את גודל הברכה שנתברכו מאז הניעם לשם בשבעים נפש. פעם נוספת נמנו ישראל לאחר שנכשלו בעגל וגם כאשר בא ה' להשרות שכינתו עליהם. עתה בפרשתנו במדבר סיני, בטרם יצאו למלחמה נגד סיוחן מלך האמורי, נגד עוג מלך הבשן ויתר המלכים, מצווה הקב"ה למנותם.

אמר הקב"ה למשה רבנו - הבנים הבכורים של בני ישראל, היו צריכים לעבוד ולשרת אותי במשכן, אבל היות והם הטאו בחטא העגל, איני רוצה שהם ישרתו אותי במשכן, במקומם יעבדו וישרתו אותי הלווים שלא הטאו בחטא העגל. אולם היות והבכורים כבר קודשו לעבודת המשכן, צריך לפדותם, כך שכנגד כל בכור מישראל יהיה לוי שיעבוד במשכן, והקדושה של הבכור תעבור אליו. שאל משה רבנו את הקב"ה - כיצד נעשה זאת, הרי הלווים מעטים הם, והבכורות רבים מהם?

שאלות והפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח' (המשך)

6. "וידענו את המצוה ופירשו עליו כגד ארנמן" (ד) על איזה מצוה?
  - א. מצוה הנהושת.
  - ב. מצוה הזחב ומצוה הנהושת.
  - ג. מצוה הזחב. ד. המצוה שבנה יעקב בבית אל ונילווה לישראל במדבר.
7. כמה בכורות היו בשבט לוי עצמו? (פרק ג')
  - א. ארבע מאות.
  - ב. מאתים ארבעים ושמנה מנין מצוות עשה.
  - ג. שלש מאות. ד. שש מאות ושלש עשרה כמנין המצוות.
8. "...תקדש וְאֵת כָּל כְּלֵי תְּקִדְשׁ..." (פרק ד') למה הכוונה "כְּלֵי תְּקִדְשׁ"?
  - א. לארון, לשולחן ולמזבחות.
  - ב. לארון לשולחן למזבחות ולמנורה.
  - ג. למנודה ולכלי השרת. ד. לכלי העזר במשכן, כגון מולגות ומלקחיים.

שאלה עפ"י פירוש הרשב"ם - כיתות ד' עד ח'

9. "וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה..." (פרק ג') האם מנה את תולדות משה?
  - א. לא, ובא ללמד שהמלמד בן חברו תורה, כאילו ילדו.
  - ב. כן, עם בני לוי.
  - ג. לא, כי בני משה לא נבדלו לכהונה כמו בני אהרון. ד. א' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש האיבן עזרא - כיתות ד' עד ח'

10. "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהְרֹן לֵאמֹר" (פרק ב') - מדוע גם אל אהרון?
  - א. אהרון ובניו שמים את המשא בני קהת בכתפיהם. ב. כך דרכה של תורה.
  - ג. שניהם נצטוו לחלק את בני ישראל למחנות. ד. א' וב' נכונות.

לימוד פורה ומהנה

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

1. כאשר ספרו את בני ישראל, האם ספרו יחד איתם את הלווים?
  - א. כן, ספרו איתם את הלווים.
  - ב. רק את חלקם - את בני גרשון.
  - ג. לא ספרו איתם את הלווים. ד. רק את חלקם - את בני קהת ומררי.
2. מה עשו אהרון ובניו לכלי המשכן לפני שבני קהת נשאו אותם?
  - א. ניקו אותם היטב.
  - ב. ציפו אותם בשמן, כדי שלא יהלדו.
  - ג. כיסו אותם היטב. ד. פירקו אותם.
3. כשספרו את הבכורות ואת הלווים מה היה יותר?
  - א. הלווים היו יותר.
  - ב. בדרך נס, מספרם היה שווה.
  - ג. הבכורות היו יותר. ד. לווים מגיל חודש יותר מבכורות מגיל עשרים.
4. שניים מבני אהרון מתו, מהם שמות בניו הנותרים?
  - א. נדב ואביהו. ב. אלעזר ואיתמר. ג. חופני ופינחס. ד. נדב ואלעזר.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

5. לפי שבטו של מי נקבע לאיזה שבט שייך אדם מישראל?
  - א. לפי אב המשפחה.
  - ב. לפי הסבא של אם המשפחה.
  - ג. לפי אם המשפחה. ד. לפי הסבא של האב המשפחה.

התשובות הנכונות פרשת בהר הם:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

ברכות מעומק הלב לראובן ויעל היו להולדת בנם הבכור רועי אליהו היו (נבד למאיר וסיגל עקנין היו) והבנתם בעיתו כבריתו של אברהם אבינו ע"ה. יחי רצון שתזכו לגדלו באושר, שמחה ונחת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

